

In memoriam: Stanley Ira Greenspan

Op 27 april 2010 overleed Stanley Ira Greenspan (geb. in Brooklyn, NY, 1 juni 1941). Hij was clinical professor of Psychiatry, Behavioral Science and Pediatrics aan de George Washington University Medical School. De naam van de leerstoel is al veelzeggend: het hele oeuvre van Greenspan is gericht op een integratieve benadering van de ontwikkeling van gedrag, affect, cognitie en lichamelijke in al hun aspecten en, vooral, in hun onderlinge, circulaire samenhangen en relaties. Vanuit een enorme eruditie had Greenspan vanaf het begin van zijn carrière, te beginnen met zijn monumentaal werk in 1979 "*Intelligence and adaptation*"ⁱ, gewerkt aan een soort metatheorie over de adaptieve zowel als over de minder goed op de omgeving afgestemde ontwikkeling.

In zijn denken over psychopathologie liet Greenspan zien dat het ontstaan van problemen in de ontwikkeling vele malen complexer is dan het nadelige effect van zogenaamde pathogene factoren in de aanleg of in de omgeving. En ook dat veel minder dan gedacht a priori vast ligt wat normaal en wat pathologisch is. Hij spreekt meestal niet over gestoorde kinderen, maar over kinderen die voor uitdagingen staan, kinderen die speciale aandacht nodig hebben. En wat men zijn in 2006 gepubliceerd handboek psychopathologieⁱⁱ zou kunnen noemen heet "*Infant and mental health. A comprehensive development approach to assessment and intervention*"ⁱⁱⁱ."

Zijn vertrekpunt en ambitie beschreef Greenspan in de eerste zin van *Intelligence and Adaptation*: "The development of a unified framework, in which the relationship between emotional development and cognitive or intellectual development can be understood, has been one of the major unresolved problem areas of modern psychology." Van meet af aan zocht Greenspan naar een synthese van psychoanalytische kennis, kennis over cognitieve processen, neuropsychologische kennis en kennis over ouder-kindrelaties. Dat deed hij in een tijd waar dat nog helemaal niet gebruikelijk was: vanuit psychoanalytische hoek was er kritiek dat hij ontrouw was aan de orthodoxie; vanuit de empirische psychologie en de neuropsychologie vond men hem onvoldoende "wetenschappelijk". Hij was zijn tijd ver vooruit.

Dat integratieve denken heeft Greenspan in staat gesteld ernstige ontwikkelingsproblemen in een nieuw daglicht te plaatsen. Zo heeft hij bijvoorbeeld kinderen met Autisme Spectrum Stoornissen (ASS) en hun ouders meer perspectief geboden. De door hem ontwikkelde Floortime-methode is de neerslag van zijn geduldig zoeken om ook voor ernstig in hun ontwikkeling bedreigde kinderen groeikansen te ontdekken. Hij gaat niet uit van ASS als een monolitische, DSM-achtige entiteit, maar zoekt bij ieder kind naar de sterke en zwakke kanten, naar (sensorische en motorische) gevoeligheden en ongevoeligheden, en – met termen uit een ander referentiekader – naar hoe het gesteld is met de executieve functies.

Al deze factoren plaatst hij bovendien in een ontwikkelingsperspectief. En hij gaat in de diagnostiek ook na hoe deze kenmerken van het kind matchen met bij voorbeeld de sensorische en motorische organisatie van ieder van de ouders. Simpel voorbeeld: een jong kind dat erg gevoelig is voor auditieve prikkels en geboren wordt bij ouders die altijd levendig en hard praten, kan forse terugtrekreacties gaan vertonen. Het gaat er dus niet alleen om of er bij het kind of de ouders sprake is van "afwijkingen", maar ook om de match tussen kinderen en ouders die op zich nog min of meer binnen de normale variatie functioneren.

Op de basisschool en middelbare school kampte de jonge Stanley met hardnekkige lees- en schrijfproblemen waar hij voor zichzelf technieken en oplossingen voor zocht. Later schreef hij daarom zijn boeken met een co-auteur: om ze meer leesbaar te maken. Het had hem veel geleerd, vertelde hij in 1996 in de Washington Post: "One, that kids have different learning styles that are real and need to be paid attention to. And two, that people have an enormous capacity to use their strengths to compensate for any areas of vulnerability."

Zijn opleiding genoot Greenspan aan het Harvard College (graduated 1962), de Yale Medical School (1966) en psychiatrie aan het Columbia University College. Greenspan was stichter en eerste voorzitter van de Zero to Three Foundation: National Center for Infants, Toddlers, and Families. Ook was hij directeur van het National Institute of Mental Health's Clinical Infant Developmental Program en van het Mental Health Study Center. Later was hij mede oprichter en voorzitter van het Interdisciplinary Council

on Developmental and Learning Disorders. Ook was hij een van de drijvende krachten achter de ontwikkeling van een diagnostisch classificatiesysteem voor zeer jonge kinderen en voorzitter van de commissie die in 1994 de eerste *DC:0-3*^{iv} publiceerde.

Greenspan heeft recent een grote rol gespeeld in het tot stand komen van de *Psychodynamic Diagnostic Manual (PDM)* in 2006, een nieuw diagnostisch handboek dat een aanvulling moet betekenen op de DSM. Daarin is ook opgenomen de onder zijn en Wieder's leiding ontwikkelde *Diagnostic Manual for Infancy and Early childhood*^v, een goudmijn aan verfijnde diagnostische observaties en veelzijdige kennis.

Veel werkte Greenspan samen met de bekende, nu tweeënnegentigjarige maar nog steeds actieve Amerikaanse kinderarts Terry Brazelton. Deze waardeert met name de therapeutische oriëntatie van Greenspan die het kind veel meer volgt en in zijn waarde laat dan in veel andere therapeutische benaderingen het geval is. En ook apprecieert Brazelton de sensitieve manier waarmee Greenspan aansluit bij de specifieke ontwikkelingsmogelijkheden van ieder kind en de specifieke kenmerken van iedere ouder.

Vooraf de afgelopen 15 jaren heeft Greenspan zich in de USA mogen verheugen in toenemende interesse in en waardering voor zijn werk. De In Memorias in grote Amerikaanse kranten als de NY Times en de Washington Post en op CNN waren daar een weerspiegeling van. Maar ook gedurende zijn hele leven heeft Greenspan overigens vele belangrijke awards gekregen.

Greenspan is na een scheiding gehuwd met Nancy Thorndike met wie hij ook samen gepubliceerd heeft, o.a. het meer dan voortreffelijke en levendige boek *The clinical interview of the child*^{vi} waarvan in 2003 de derde, fors bewerkte editie verscheen. Samen hebben ze 3 kinderen: Elizabeth, Sarah en Jacob. De laatste is ingewerkt om een deel van Greenspan's werk verder voort te zetten. Er is ook nog een co-productie met Nancy Thorndike in druk: *The learning tree. Overcoming learning disabilities from the ground up*". Terug naar het moeilijke begin: grote, integratieve wetenschap blijkt ook bij Greenspan weer geworteld in de intuïties van levende mensen die als kind al opgroeien met een zeer eigen geschiedenis: "Follow the lead of the child."

Guy Couturier

Noten:

ⁱ New York: International Universities Press.

ⁱⁱ in samenwerking met Serena Wieder.

ⁱⁱⁱ Washington DC: American Psychiatric Publishing.

^{iv} Diagnostic Classification: 0-3. Washington, Zero To Three.

^v Bethesda: Interdisciplinary Council on Developmental and Learning Disorders.

^{vi} Washington DC: American Psychiatric Publishing.